



Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 26. toukokuuta 2023
(OR. en)

9544/23

Toimielinten välinen asia:
2008/0140(CNS)

SOC 326
ANTIDISCRIM 52
MI 422
JAI 643
FREMP 152

ILMOITUS

Lähettäjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Direktiivi yhdenvertaisesta kohtelusta (19 artikla) – <i>Periaatekeskustelu</i>

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena puheenjohtajavaltion valmisteluasiakirja TSTK-neuvostossa 12. kesäkuuta 2023 käytävää periaatekeskustelua varten.

Direktiivi yhdenvertaisesta kohtelusta (19 artikla)*Periaatekeskustelu*

Euroopan unioni on perustettu arvopohjalle, johon kuuluvat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, demokratia, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mukaan lukien vähemmistöihin kuuluvien oikeudet. Unionin päämääränä on edistää rauhaa, omia arvojaan ja kansojensa hyvinvointia. Unioni torjuu myös muun muassa syrjintää. EU:n perusoikeuskirjan 21 artiklassa kielletään muun muassa sukupuoleen, rotuun, ihonväriin tai etniseen taikka yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva kaikenlainen syrjintä.

Neuvosto on jo hyväksynyt lainsäädäntöä, jolla kielletään syrjintä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 19 artiklassa mainittujen perusteiden eli sukupuolen, rodun tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän tai sukupuolisen suuntautumisen pohjalta¹. Kaikkiin näihin syihin perustuva syrjintä on nykyisten direktiivien mukaisesti kiellettyä työelämän alalla. Sukupuoleen, etniseen alkuperään tai rotuun perustuva syrjintä on nykyisten direktiivien mukaisesti kiellettyä myös työelämän ulkopuolella. Samaa suojelun tasoa ei kuitenkaan ole vielä saavutettu työelämän ulkopuolella uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän osalta.

Viimeisimmän syrjintää koskevan erityiseurobarometrin mukaan 17 prosenttia Euroopan unionin alueen ihmisistä on kokenut syrjintää².

¹ Ks. erityisesti neuvoston direktiivit 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY. Ks. myös direktiivi 2006/54/EY.

² Euroopan komissio, Erityiseurobarometri 493: ”Discrimination in the EU (including LGBTI)”, 2019.

Tilanne vaihtelee jäsenvaltioittain. Joillakin ryhmillä, erityisesti vähemmistöillä, on muita suurempi riski joutua syrjityiksi. Vaikka *vähemmistöihin kuuluvat vähemmistöt* ovat erityisesti vaarassa, intersektionaalisesta syrjinnästä ei vielä säädetä useimpien jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä. On kuitenkin tiedossa, että syrjinnällä on kielteisiä taloudellisia vaikutuksia, kuten BKT:n lasku ja verotulojen menetys sekä terveydenhuoltoon ja muihin palveluihin liittyvien kustannusten kasvu.

Syrjinnän ilmoittamatta jättäminen on laajalle levinnyt ongelma, joka liittyy suojelun epäyhtenäiseen tasoon ja tietoisuuden puutteeseen. Lainsäädännön puutteet ja voimassa olevan lainsäädännön tehoton täytäntöönpano voivat jopa antaa vaikutelman, että tietyt syrjinnän muodot ovat sallittuja. Syrjinnästä ei usein rangaista, mikä johtaa rankaisemattomuuden lisääntymiseen.

Vain vähemmistö EU:n kansalaisista katsoo, että viranomaisten toimet syrjinnän torjumiseksi heidän kotimaassaan ovat tehokkaita³. On selvää, että tarvitaan uusia toimia syrjinnältä suojeluun liittyvien puutteiden korjaamiseksi.

Ehdotettu yhdenvertaista kohtelua koskeva direktiivi

Komissio antoi 2. heinäkuuta 2008 ehdotuksen neuvoston direktiiviksi, jonka tarkoituksena on ulottaa uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän suoja työelämän ulkopuolelle. Ehdotuksella täydennetään nykyistä EY-lainsäädäntöä tällä alalla, ja ehdotetulla yhdenvertaista kohtelua koskevalla horisontaalisella direktiivillä kiellettäisiin edellä mainituista syistä johtuva syrjintä seuraavilla aloilla: sosiaalinen suojelu, mukaan lukien sosiaaliturva ja terveydenhuolto, koulutus, sekä tavaroiden ja palvelujen saatavuus, asuminen mukaan luettuna.

³ *Ibid.*

Euroopan parlamentti antoi kuulemismenettelyn mukaisen lausuntonsa 2. huhtikuuta 2009⁴.

Lissabonin sopimuksen tultua voimaan 1. joulukuuta 2009 ehdotus kuuluu nyt Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 19 artiklan soveltamisalaan. Kyseinen artikla edellyttää neuvoston yksimielisyyttä ja sitä edeltävää Euroopan parlamentin *hyväksyntää*.

Neuvosto ei ole vielä päässyt vaadittuun yksimielisyyteen ehdotuksesta⁵.

Ministereitä pyydetään edellä olevan perusteella pohtimaan seuraavia kysymyksiä:

1. *Mitkä ovat näkemyksenne mukaan pitkään jatkuneita ja uusia syrjinnän muotoja Euroopan unionissa ja jäsenvaltioissanne?*
2. *Mitä olisi tehtävä, jotta yhdenvertaista kohtelua koskevasta horisontaalisesta direktiivistä käytävät neuvottelut voisivat käynnistyä uudelleen? Mitä konkreettisia ehdotuksia teillä on kolmen keskeisen jäljellä olevan kysymyksen - oikeusvarmuus, toissijaisuus ja täytäntöönpanokustannukset - ratkaisemiseksi?*

⁴ Ks. asiak. A6-0149/2009. Istuva parlamentti on nimittänyt esittelijäksi Alice Kuhnken (SE / Vihreät / Euroopan vapaa allianssi -ryhmä).

⁵ Ks. asiak. 9043/23.